

Kapitoly z dějin filmu I.

Film a stát: SSSR, Německo a Itálie

Dokončení

Německo

- Poč. 30. let:
 - Fritz Lang (M, 1931)
 - G. W. Pabst
 - Max Ophüls
- Po r. 1933 odešla řada tvůrců do zahraničí

Nacistický režim a film

- Hluboký dopad na filmový průmysl
- Josef Goebbels (ministr propagandy)
 - Osobně dohlízející na celou produkci
- 1933 – Židé z filmového průmyslu
- 1935 – zákaz filmů před r. 1933 s podílem židovských pracovníků
- Odkupování podílů ve výrobnách – znárodnění dokončeno 1942
- Po r. 1939 pokles produkce

Filmy

- Většinou zábavné
- 1/6 všech filmů 1933-1945 poválečnou cenzurou zakázána jako propaganda
- Leni Riefenstahl
 - Modré světlo (1932), Triumf vůle (1935), Olympia (1938)
- Antisemitismus – Žid Süs (1940, V. Harlan)
- Válečný entuziasmus

Itálie

- 1922: Mussolini
- Neexistovala kontrola státu, kromě působení agentury LUCE
 - Dokumentární filmy a aktuality
- Filmový průmysl pod dohledem až ve 30. a 40. letech

Průmysl

- Snahy vytvořit vertikálně integrovanou společnost (Stefano Pittaluga – st. Cines)
- Pokles produkce (1930: 12 f.; 1931: 13 f.)
- Snaha vlády podpořit film během krize
- 1934 Direzione generale della cinematografia (dir. Luigi Freddi)
- 1935 Ente nazionale industrie cinematografiche (ENIC)

Průmysl

- 1935 vyhořelo studio Cines
- Stavba Cinecittà (otevřeno 1937)
- 1935 Centro sperimentale – filmová škola (1937 časopis Bianco e nero)
- Režiséři ze zahraničí (Max Ophüls, Gustav Machatý, Jean Epstein, Abel Gance)
- Průmysl nebyl nikdy zcela podřízen státu

Filmy

- Propaganda
 - Podpora invaze do Etiopie (1935)
 - Podpora Francova režimu ve Španělsku
 - Patriotické historické spektakly
- Populární žánry
 - romantická melodramata – „bílé telefony“
 - Komedie – humor v dialektu

Nový realismus?

- Rozvoj průmyslu v letech 1940-1942
- Nová generace tvůrců
 - Problémy běžných lidí
 - Filmy v dialektu, v reálech a s neherci
- Volání po „neo-realismu“ jaký se objevil ve Francii
- Filmy: Děti se na nás dívají (1943, Vittorio de Sica), Ossessione (Posedlost, 1943, Luchino Visconti)

Francie 1930-1945

Charakteristika

- Těžký dopad hospodářské krize
- Přesto důležité osobnosti a filmy: slabý studiový systém => flexibilita a svoboda
- Zář 1939 – vstup do války (zastavení produkce)
- Červen 1940 – obsazení Paříže, okupace do srpna 1944; pravicová vláda ve Vichy

Průmysl během 30. let

- Pokles produkce po SVI; mírné navýšení s nástupem zvuku
- Většinou malé produkční firmy
- Pokračování v avantgardních tradicích
 - René Clair, Luis Buñuel, Jean Vigo
- Jacques Feyder, Sacha Guitry, Julien Duvivier, Marcel Pagnol; emigranti z Německa a Ruska

Poetický realismus

- Spíše obecné směřování nežli sjednocené hnutí
 - Postavy na okraji společnosti
 - Zklamání životem => poslední naděje v intenzivní ideální lásce => opětovné zklamání, někdy smrt
- Autoři:
 - J. Duvivier: Pépé le Moko (1936) – Jean Gabin
 - Marcel Carné: Nábřeží mlh (1938), Den začíná (1939)
 - Jean Renoir

Den začíná

- Le Jour se lève
- 1939
- Režie Marcel Carné

Film ve Vichy

- 1940 Comité d'Organisation de l'Industrie Cinématographique (COIC)
- Málo malých studií, málo suroviny a vybavení
- Francouzsko-italské koprodukce
 - Věčný návrat (1943, Jean Delannoy)
 - Děti ráje (1945, Marcel Carné)

Film v okupované Francii

- Původně žádná produkce
- Zákaz dovozu z USA, Británie, Vichy
- Promítání německých filmů (někdy s velkým úspěchem – např. Žid Süs)
- 1941 snížení návštěvnosti => povolení francouzské produkce
- Robert Bresson: Dámy z Bouloňského lesíka (1944)

Český film do r. 1945

1898-1918

Počátky

- První filmová projekce: 15.7.1896
- 1896-98: kočovní provozovatelé kin
- Jan Kříženecký
 - 1898 – Výstava architektury a inženýrství
 - „aktuality“ a „oživené obrazy“
- Do r. 1900 živelné působení kočovných kin
- První stálé kino:
 - Viktor Ponrepo – 15.9.1907 v Praze

První stálé výroby

- KINOFA (1911)
 - Antonín Pech; série o Rudim
- ILLUSIONFILM
 - Alois Jalovec a František Tichý
 - Nejprve aktuality, později i hrané filmy
- ASUM (1912)
 - Max Urban a Anna Sedláčková
- LUCERNAFILM (1915)
 - Václav Havel; režiséři: Antonín Fencel, Jan Stanislav Kollár

Kříženeckého první filmy

1918-1930

Charakteristika

- Osamostatnění státu
- Chybí žánrová koncepce a star systém
- Na plátech převládají cizí snímky

Výrobný

- PRAGAFILM – Antonín Fencel
- EXCELSIORFILM
- Společnost Bratří Deglů
 - O děvčicu (1918)
 - Stavitel chrámu (1919)
- Filmová výrobní A-B

Tvůrci

- Václav Binovec
- Vladimír Slavínský
- Jan Stanislav Kollár
- Karel Lamač
- Josef Rovenský

Karel Anton

- Cikáni (1921)
- Pohádka máje (1927)
- Tonka Šibenice (1930)

Gustav Machatý

- Kosmopolitní přístup
- Promyšlená obrazová stylizace a střihová skladba
- Kreutzerova sonáta (1926)
- Erotikon (1929)

Stavitel chrámu

- Výrobní: Bratři Deglové
- 1919
- R. Karel Degl a Antonín Novotný

30. léta

Nástup zvuku

- Když struny lkají (1930)
- Region Tobis Klang
- C. a k. polní maršálek (1930)
- Demonstrace proti německým filmům

Kontingentní systém

- 1932
 - Příspěvek 105 tis. Kč nebo povolení dovozu 5 filmů
 - Americká produkce zmizela z č. kin
 - Tzv. kontingentní snímky
- 1934 nahrazen „registračním systémem“
 - Jednotný dovozní poplatek 20 tis. Kč a podpora 140 tis. Kč

Ateliéry na Barrandově

- Miloš Havel, akcionář A-B
- 1931 výstavba nových ateliérů
- 1933: první film – Vražda v Ostrovní ulici
- 2 studia 20x16 m, kapacita 40 filmů
- V následujících letech průměrná roční produkce kolem 30 filmů

Filmy

- Pestrá žánrová nabídka
- Především různé typy veseloher (komerční, lidové, hudební)
- Melodramata
- Adaptace klasické a populární literatury a přepisy divadelních her

Karel Lamac

- C. a k. polní maršálek (1930)
- To neznáte Hadimršku (1931)
- Především veselo hry (kromě adaptace Lucerny – 1938)
- Spolupráce s V. Burianem, O. Novým a V. Ferbasovou

Gustav Machatý

- Ze soboty na neděli (1931)
 - Propojení realismu a poetického vidění všedního městského života
- Načeradec, král kubiců (1932)
- Extase (1932)
- Odchod do ciziny (Rakousko, Itálie, USA)

Martin Frič

- Dobrý voják Švejk (1931)
- Anton Špelec, ostrostřelec (1932)
- U snědeného krámu
- Jánošík (1935)
- Spolupráce s H. Haasem, s V+W

Další tvůrci

- Voskovec a Werich
- Hugo Haas (Bílá nemoc, 1937)
- Vladislav Vančura
- Josef Rovenský
- Otakar Vávra

Česká filmová avantgarda

- Ve 30. letech
- Na několika úrovních
 - V hraném filmu: Martin Frič, Gustav Machatý, Josef Rovenský, Vančura, V+W, Emil František Burian
 - Mezi nastupující filmovou kritikou
 - Alexander Hackenschmied
 - Jan Kučera
 - Otakar Vávra a František Pilát

Ze soboty na neděli

- Gustav Machatý
- 1931

Protektorát Čechy a Morava

Organizace průmyslu

- Organizační změny
 - Správa: kulturně politické oddělení Úřadu říšského protektora
 - Filmová zkušebna, později Úřad pro schvalování filmů
- Arizace – ovládnutí ateliérů
- Omezení dovozu a promítání starších filmů
- Cenzura: 1939-1944 zakázáno 113 starších českých filmů

Charakteristika

- Silný nárůst divácké návštěvnosti
- Snaha zapojit český filmový potenciál do služeb říšské výroby
 - 1942 v Praze filiálka koncernu UFA
 - Přístavby a modernizace na Barrandově
- Exil – neárijský původ nebo politické přesvědčení
- Práce pod ochranou M. Havla (Lucernafilm) nebo K. Feixe (Nationalfilm)

Protesty proti omezení č. filmu

- Podporovány Eliášovou protektorátní vládou a Háčovou prezidentskou kanceláří – změny po nástupu Emanuela Moravce jako ministra školství (1942)
- 1939: Ústřední filmový odbor
- 1939: Filmové ústředí pro Čechy a Moravu
- 1940 a 1941: Filmové žně ve Zlíně

- Zejména zpočátku masové protesty
- Zvýhodňování distribuce něm. f.
- Česká výroba: jen Lucernafilm a Nationalfilm
- Nedošlo k poklesu kvality
- Nové osobnosti

Martin Frič

- Studentské komedie: Škola základ života, Cesta do hlubin študákovy duše
- Společenské komedie: Kristián, Eva tropí hlouposti, Hotel Modrá hvězda
- Historické komedie: Počestné paní pardubické
- Parodie: Těžký život dobrodruha

Otakar Vávra

- Spolupráce s populárními herečkami: Lídou Baarovou, Adinou Mandlovou a Natašou Gollovou
- Šťastnou cestu (1943)
- Rozina sebranec (1945)

Další tvůrci

- František Čáp
- Vladimír Slavínský
- Miroslav Cikán
- Josef Alfred Holman
- Jiří Slavíček
- Václav Binovec

Příprava poválečné situace

- Základy institucí
 - Český filmový archiv
 - FAMU
- Příprava zestátnění (znárodnění)

Šťastnou cestu

- Otakar Vávra
- 1943